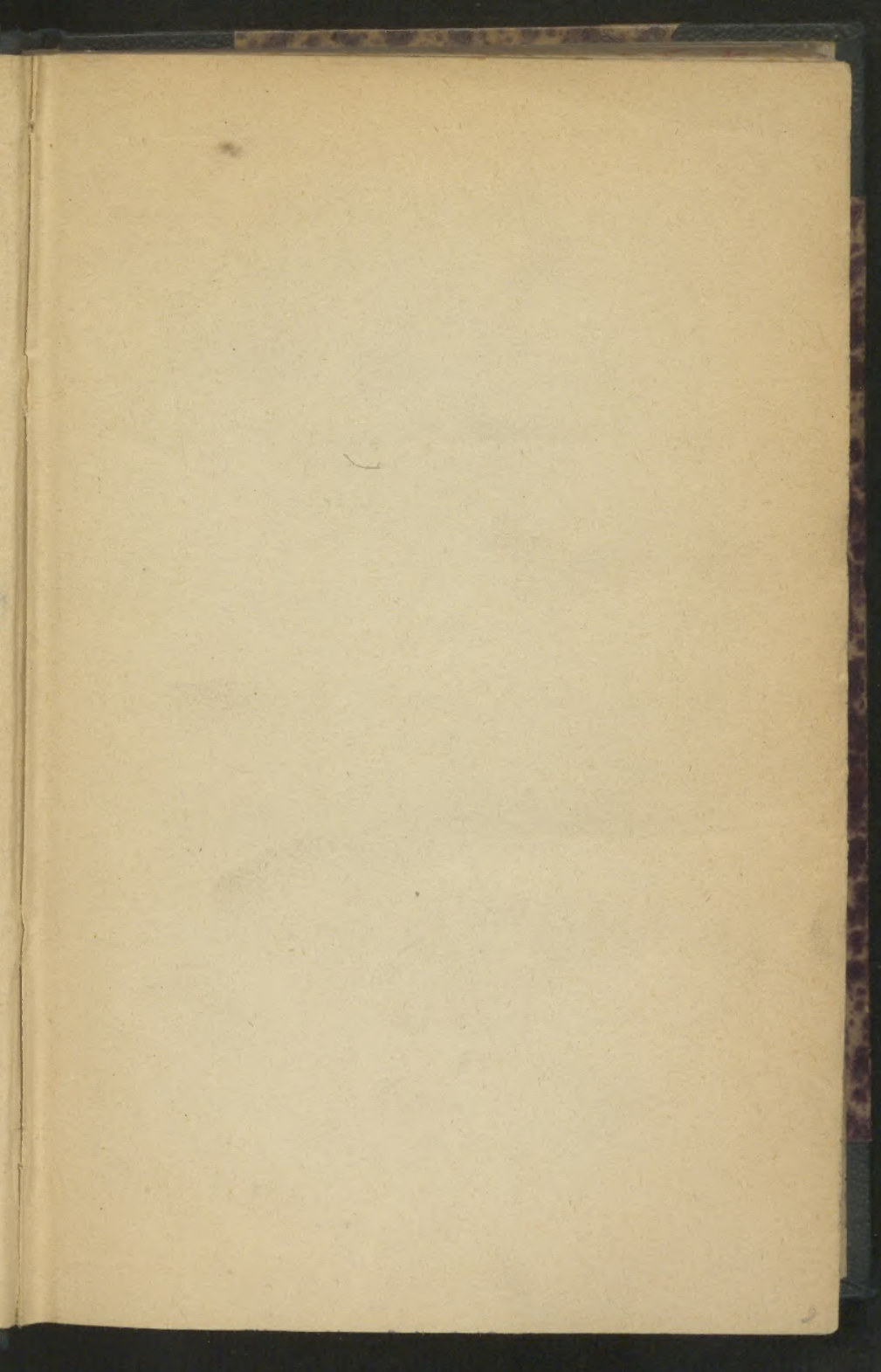

1137

G. I. 6

553

ԲՕՆԼ ՃԼԻՔԻՏԻՍԼԻՄԻՄԻՆ

ՊՐՈԻՍԵԼԸ

ՉԱՄՈՒՌՃԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻՆ

ԹԻԼԻՓԻ

ՎԷ

ՄՈՒՊԵՇԻՐԻԹԻՅԱՆ

ԸՏԻՏ 2 1855 16 ՅՈՒՆԻՍ

ԻՍԻԻՏԵՐՍԸ

ՉԱՄՈՒՌՃԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻՆ

Պու Ղէրիտէ այտա իբի տէֆա, Հէր այըն 1
ինտէ վէ 16 սընտա չըգաճագ տոր :

Սէնէվի պահասը 80 ղուշ. վէ ևէնի ևաղըլան,
լարա կէօնտերիլմէսի Յուլիս պիրտէն վէ
Յունվար պիրտէն պաշլանըր :

Էթըր այլըղընըն պահասը 45 ղուշ վէ

Հէր պիր տէֆասընըն պահասը 4 ղուշ տուր :

Տիշարըյա կէօնտերիլէնլէրին բօսղա մասրու-
ֆու՝ միւշտերիլէրին իւղէրինէ տիր :

Պատրիարքարան թարաֆընտան պաշղա ա-
խէր մահալտէն կէլէն մէքթուպ վէ հավատիս
պու Ղէրիտէէ գապուլ օլունմաղ :

Եխղուիթայէ միւթալիզ իլանլէր դապուլ օ-
լունուպ պու Ղէրիտէնին գափաղընըն իւղէրինէ
պասըլըր : Հէր պիր սըրասը 30 փարայէ տիր :

Կէրէք Տիթամպօլտա, վէ կէրէք տիկէր մա-
հալլէրտէ մուպաշլիլէթ էտէճէք զաթլարըն մա-
հալի վէ իսմի մուախիսէրէն պէյան օլունուր :

ՕՕՆԵԼ ՂԵՐԹՈՒՆԻ ՏԵՂԵՂԻՆ

ԵՏԵԹ 1

1855

1 ՅՈՒՆԻՍ

ՄՈՒԳԵՍՏԻՍՈՒՆ

ՄԱՐԻՍՏՈՒՄ քեսպ խեղճէք քիթապար վէ
թելֆաթար օգու մարնըն ֆայտէլէրի պոնտան էվ
վէլ չօղարտան չօղ քերրէ թափսիլն կազըմըլ օրու
ղունտան, վէ խուսուսա պու ասիրտէ նաստէ կէօրիւ
նէն հալէսէ նաղարէն՝ պու տէֆա պու կիզի սէօղէր
թէքրարլամաղա հաճէթ կօղ. վէ պու սուրէթաէ մու
գատտէմէ լազըմ տէյիլ իսէ տէ իշ պու թէլիֆաթ է տա
յիր պազը խուսուսար հաղգընաա մուգթազի կէօրիւ
միւշ տիւր:

Տոյլմ չօղարնն սէօյլէտ'յի վէ ճիւմլէնին դապու
էթա յի վէճճ իւէ, մատամ քի միլէթիմիզնէ քէնտինէ
մախսուս տիլի վարազը, ախէր լիսան դուլանմաղը ա
պէս տիր. լաքին նէ չարէ. չօղ մէմլէքէթլէրտէ ի իւրք
ճէ լիսան անա տիլի կիպի օլմուշ իքէն չէվիքիպ օրալոր
տա հալմայը դուլանտըմոգ՝ աճէլէյէ կէլիւ շէյ տէյ'Լ
տիր. ահալինին մէրալը տափի օլտո՝ վաղիմէ մախսուս.

չօճու գլուգ վաղ թընտա հայճայը մէշք էթ մէֆշ պուլու-
նանլար շիմսի հէրնէ քատար հայճա պիլմէնին փարզը-
նը վէ ֆայտէսինի թանըրլար իսէ տէ՝ միւճէտտէտէն
էօյրէնմէյէ էլէրի էրմէզ . վագըթլարը օլմազ . վէ զի-
հինլերի եարտըմ էթմէզ : Պու միսլիլիւ զաթլերին ի-
շինտէ օգու մազա հալէսլիլէր տէ վար . թիւ բքճէ լիսա-
նընտա հայ եազըսըյւ պիր քիթապ չըգ տըզընտա ալըրլար
օգուրլար . վէ պէօյլէ քիթապլար տայմա չըգ մատըզը ի-
շինն՝ հայճա պիլմէտիլլէրինէ քէտէր էտէրլէր : Պուն-
լարտա պու միսլիլիւ հալէս կէօրտիւքտէն սօնրա տո՝
վարսընլար հայճա էօյրէնմէտիլլէրինին ճէզասընը չէքսին-
լէր տէր կիպի թէրք էթմէք վէ քիթապ վասէթատըյւ
գազանըրապիլիւր մալիւմաթլարտան մահրուճ պրազմազ
ինտաֆ տէյիլ տիր : Ալէլ խուսուս՝ պէօյլէլէր քէնտի
միւսաատէլլէրինին նէզընի էտա էթմէքտէ օլտուգլարը
մուպիան օլմուշ աուր . չէօյլէ քի՝ քէնտիլլէրին էօյրէն-
մէտիլի լիսանը քէնտի էվատըրլընա էօյրէթմէք իշին
ազճէ մասրուֆ էտիպ վարժապետլէր թէտարլէր էտէր-
լէր . պունուսուլա լիսանըմզ դայպ օլմազ թէհլէքէ-
սինտէն խէլաս վէ կիւնտէն կիւնէ շէրէֆ պուլմասը ,
վէ պէյն էլ նաս միւսթատամէլ օլունան աշխարհարար
տէնլէն լիսանըն գոնուն ալթընա կիրիպ կիւզէլլէնմէսի ,
վէ պու վասէթայլա էսքի դրարար տէնիլէն քիթապի լի-
սանըմըզ տախի հիշ տէյիլիսէ գուլազ ալըյմասը վէ ան-
նայըշը գօլալանմասը իհիթմալի վար . վէ պունլար պէօյլէ
օլունճայատազ . օլ հայճա պիլմէյէն զաթլարըն աննայա-
պիլէճէյի լիսանըն անլէրիլէ սէօյլէշմէկէ իրթիքնապ էթ-
մէմէք մաննասըզ պիր շէյ ճէմէք օլուր : Ալէ լիսանի
թիւ բքիտէ եազըլմազ ըլա՝ մէֆուճամմէյի մալիւմօլուր .
շին նըլիւ տէ էլէթի Ալէյի մէմալլէրինտէ միւթէմէքիւն

օրան հայտար ճիւղէսի թիւրքէ պիւրիւն . հայճա ան-
նոյանար թիւրքէյի տախի աննարար . փազաթ թիւրք-
ճէ պիւլէնէրտէ չօղլար վարտըրլարքի հայճա պիւլէզլէր :

Այու էճիւտէն իշ պու թէլէփաթըզը գօլայճա ան-
նաշըլաճագ թիւրքէ լիսանըյա եազըպ՝ հէր պիր իլմու
մարիֆէթտէն հայճա պիւլէյէն միլէթիմիզէ այտա ի-
քի տէֆա պիրէր փարչա մալիւմաթ վէրմէսի մինասիպ
կէօրիւլմիւշ աիւր : Աշընըզ փօլիթիգայէ վէ մուհա-
րէպէյէ տայիր հափատիսլէրի թէլիֆաթընըա ալմա-
մըշը . չիւնքի պու կիպի հափատիսլէր սրգճա խտէ-
նիր , վէ հաֆիթատա պիր տէֆասը պիլէ չօղլարըն աճէ-
լէսինէ աղըր կէլիր իքէն՝ ծնպէշ կիւնտէ պիր չըզան պիր
վէրադէտէ հալիյէ պայաթլանարագ մազպուլէ կէշմէլէ-
ճէյի աշիքիար սրք . վէ պու միսիլի հափատիս իսթէյէն-
լէրէ հայճասա Արշալայ՝ վէ Ա-բդալա վէ Սափա , վէ
թիւրքէտէ Սէճմալայ՝ Հափատիս վէ Արալըր Գճնարա-
դէլիյէ նամ՝ դաղէթալէր քիֆայէթ իտէրլէր : Այիզիւմ հա-
զաճագ մատտէլէրիմիզ շուշար սրք :

Քրիստոնէսյ տինիմիզին ասասը վէ դափայիտի խու-
տուսաւնա թէվարիլլէրտէն ալմա մատտէլէր , վէ սայլը
միւթալէալէր :

Իլլի էտէպէ վէ թէրպիյէ տայիր հայճա Բաղդա-
կան աւնիլէն իլմէ մինասիպէթլիւ փարչալէր :

Արտպատա եկնի իհտաա հախուա քէշֆ օրունմուշ
իլմէ վէ սէնաաթէ վէ մարիֆէթէ տայիր մալիւմաթլէր :

Հիստէ ալընաճագ խօշ հիքիսլէր :

Վէ պու տախի մալիւմ օլա քի , փէլէթիգայէ վէ
մուհարէպէյէ տայիր հափատիսաթ վէրմէմէք տէտիկի-
միզ՝ չիմտիքի վաղըթտա՝ վէ Սափա մուհարէպէսինէ
տախիլ տէվէթի Ալիէնիւ վէ տիւվէլի սալրէնին փօլի-

Թիգրան վե մուհարեպետի հազարնա օլուպ, պունա
միւնասիպէթի օլմայտն կերէք աթիգ վե կերէք ճէտիտ
տէվէթ փօլիթադալարը վե մուհարեպէլէր նազլ օ-
լունաճադ արը :

Պու կիպի թէլիթաթլար Ղալէթա տէնմեդ օլուու-
ղունտան, չին ճէմ տերճ էթալի մատտէլէր եննի շէ-
լէր տէյիլ տիրէր, Ղէրիքէի Տէլիէ սընթընա տախիլ
օլուրար. կաննի այտա եախուտ իւչ այտա պիր չողան
թէլիթաթլար կիպի օլուրար, վե պունարուն էմնալի
հայճատա հայլու սենէտէն պերու տէվամ էթմէքտէ օլուն
Բալմալէպ, վե պիր իքի սենէտէն պերու Իզմիրտէ թապ
օլան Երէի Երարապէան վե Տաթամալօլտա Եսալի Երե-
լէան, վե պու սենէ Փարիզտէն կէլմէյէ պաշայտն Ս-
թայ Եշանի կիպի օլուր : Եքթի վե գըպէլէ թարիֆի
մախսուսէ հաճէթ տէյիլ. պու տէթա չըդարտըղմըղն
թըպգըսը հեր այրն պիրինտէ վե սնալթըսընտա չըզրպ,
սենէ պաշընտա իքի ճիլտ քիթապ օլապիլէճէր եօլտա
պասըլաճադ արը. վե սենէվի պահասը եպընրպ սէքսէն
ղուուու տուր : Միլէթիմիզտէ օգումազ վե մալիւմաթ
քէսպ իթմէք համէսինէ պագարազ, թէլիթաթլարըն
տէվամ պուլաճաղը մէմիւլիմիզ տիր :

ԻՐԱՆԵՆ ՈՒ ԹԻՐՊՈԼԻՏԵՆ ԸՍԵՍԸ

ԵՊԻ Թաալէա ինսանը տխեր հայլանլար կի
 ալ խալք էթմէտի, ազլ ու իարագ տտիտի սնա իհսան
 էյլէյիպ՝ քնայննաթատ պուլունսն ճիւմէ էշիոյէ սա-
 հիպ էյլէտի. վէ էջլէ պէրինի եարաթմատը տիւննա
 իւզէրինսէ՝ քի ինսան ճինսինէ սահիպ օլտուն, վէ նա-
 սըլ քի պիզ հայլանաթը վէ նէպաթաթը վէ մատենա-
 թը գուլանթըզ՝ օլ մախլուզ տա քէզալք ինսանը
 գուլանթըն: Հաթտա՝ ինսանըն իրատէյի ճիւզէտի օլ-
 մագ վէճ՝ էյլէ տայմա պիր գարար օլմայուպ պազէն
 ազմադնտէն՝ վէ քէնտի ճինսինէ տախի դալէպէ էտիպ
 գարար իէթիշաթրմէսինտէն՝ օնյարըն պիր հիւքիւմէթ
 թախտընա զապթը լազըմ կէլիպ՝ իւզէրլէրինէ հիւքմ
 էտէն զաթ տախի կինէ ինսան գալմիշտէն օլմասը ճիւմ-
 լէնին մախլուպի տիր:

Հալ պու քի, թապիաթ իգթիզտսընճա ինսանլա-
 րըն ճիւմէտի մէսալի վէ պիր ադրսն օլարադ՝ պիր ին-
 սանըն տխեր ինսանլար իւզէրինէ հիւքմիւ ճալիզ օլմագ
 իշիւն՝ հիւքիւմէթ հագ թարաֆընտան պախշ օլունմասը
 լազըմ կէլիր. վէ ֆիլ վազը պէօյլէ օլմուշ օլտուղունա
 տա ազիլ քիթապլար շէհատէթ իտէրլէր: Ճիւմէտին-
 տէն զիտտէ՝ Պօղոս առաքեալըն սէօղիւ պունու թաս-
 տիգ էտէր, հիւքիւմէթ թախտընտա՝ օլան իթաաթտա
 օլտուն տէր. զիրա հիւքիւմէթ տխերտէն տէյիլ՝ իլա Ե-
 լահատան տըր. վէ հիւքիւմ սահիպի օլանլար Ելահատան
 նասպ օլունմուշ տուրլար:

Իճապի հալ, Ելահատան նասպ օլունմուշ հիւքիւ-

մէթ սահիպի զապիթին նէտինտէ Ալլահ թարափըն տան թաւիմաթ վէրիմիշ օլմալը , փիլ վագը պու տախի վէրիմիշ տիր . չիւնքի Ալլահ քէնտի րէյնի իլան վէ օնա մուաֆըզ հարաքէթ էթմէյի թէնպիհ էթմիշ տիր . վէ պու թէնպիհաթըն իծրասընա նագըր օլարագ գապիթան գօնմուշ տուր : Խըրսըզըզ էթմէյի վէ ա տէմ էօլտիւրմէյի եսաագ էտէն թէնպիհէր Ալլահ թէնպիհէրի տիր . պու թէնպիհէրի թուլումայանլարըն վէ մուշայիքի հարաքէթէրտէ պուլունանլարըն զապթ ու րապթը զապիթանէ թէսլիմ օլունմուշ տուր :

Չապիթ վէ հիւքիւմէթ՝ ինսանըն երլընըզ ամէլ լիաթընը կէօզէան պիլիր . գալպինտէ վէ մերամընլար օլանը ոխէր ինսանէ մալիւմ օլմալը . հէրքէս քէնտի գալպինի վէ մերամընը պիլիր : Ֆազաթ հէր քէօթիւլ լիւլիւն թէմէլի՝ գալպ քէօթիւլիւլիւ տիւր : Հաթոա՝ պիր քիմէ պիր ախէրինի էօլտիւրմիւշ օլաուլու սա պիթ օլունտուգտան սօնրա աախի՝ էվլէլտէն օնուն ճա նընա գաստ էթմէյէ մերամը օլմալը վէ գաղայըս էօլ տիւրմէմէսի թաստիգ օլունմատըզճա ճէզասընա ճէ վազ վէրիլմէզ : Լշոյէ իսէ՝ քէօթիւլիւք հարաքէթտէ տէյիլ՝ մերամտա տըր : Ֆազաթ՝ ինսանճա հիւքիւմէթ ինսանըն մերամընը տօղըուլմաղա քիֆայէթ էթմէզ . չիւն թէֆթիշէ հալընըզ կէօրիւնիւր վէ իշիտիլիր շէյլեր իւզէրինէ օլա պիլիր . մերամ տէտիյիմիզ իսէ՝ կէօրիւնմէզ վէ իշիտիլմէզ օլուպ՝ հալընըզ սահիպինէ մալիւմ օլմալըիլէ՝ ֆասիտ մերամլարը հալընըզ օլ մերամլարըն սահիպի տօղըուլտա պիլիր :

Լաթին ինսանըն գօրգուսու հալընըզ ինսանլարտան օլուրստ , վէ էօլիւմտէն էօթէյէ քէօյ հօգ տուր զիւլիւմիւնտէ պուլունուր իսէ՝ մերամ էթմէզէ մանսի օլ :

մերայ եալննդ մերամննն իճրասննա զիհն սարք է
տէր չվէ էթտոյն աշխար օլմայաճաղննա աղը չէհա
տէթ էթտնի վաղը ճիւմէ ֆեսատարը էտէր , վէ
ֆիւվաղը աշխարէ չըդմատըղը հալտէ քէնտի քէ
թիւիւքէրինն իւղէրինէ պիր տէ ճէսարէթ քէսպ
էթմիլ օլուր : Ոչապիթան վէ հէօքիւ մէթ՝ պու ֆէսա
տաթըն էօնիւնիւ ալամագ , քէօթիւլիւյիւն քէօքիւնէ
եթթիւչէմէյիպ՝ եալննդ տալէրինի գըրա պիլիր . վէ քէօ
քիւնէ եթթիւլէք մերամը օլտուգոա՝ իճրասննա ֆա
սիտին վիճուտունու տիւննատէն գալտըրմագտան պալ
դա թէրթիպ եօգ տուր . վէ տիւննատէն գալտըրմագ
տիմէք՝ նասը օնուն զարարընտան վիգայէ էթմէք մա
ննատընա մերպութ օլտուղու էճիւտէն՝ նէֆ էթմէնն
վէ էպէտի քիւրէյին տախի հասանաթը՝ քէօթիւյիւ
տիւննատէն գալտըրմանն էհվէն սուրէթի տիր :

Ինսանըն թէրպիէսի պու թարիգլէրիլէ օլմայաճաղը
էօյլէտիլի միղտէն աշխար օլուպ՝ ինսանըն Լարատը
ճըսը օլան ճիւմէյէ դատըր Լագ թաալէա հապթիլէ
րինէ իճապ իտէնի՝ ինսանըն մերամը ֆոտիտինի զապթ
էթմէք թարիգի իտի . վէ պունուէն իշիւն ինսանըն տէ
րունինէ պիր խապէրճի թային էթտի , քի հօյնա
խղճմասն , վէ թիւրքճէ զաթիլ վէ ինսաֆ տէնիր : Էր
քիմքի Լլահըն թէնպիհինէ մուղայիր պիր իշտէ պու
րունուր իտէ՝ պու խղճմասնը օնա խապէր վէրլիր քի ,
տէյիլ քի սալթ էթտիլինի , իլլա ֆիքրինտէն կէշիւր
տիլինի վէ տէրունինտէ գուրտուղունու տախի պիլէն
Լլահ հալտ տըր . ինսանըն իճրա էտիմէյէճէյի թէտիպ ու
ճէզայը Լլահ իճրա էտէր . Լլահըն էրինտէն գալըն
մաղ . տիւննատէ ճէզատան վէ թէտիպտէն խէլաս օլ
տու գուրա կիւ վէրիլմէք . քէօյլէն պէօյիլիւ՝ էօյիւմիւն

եօթե հանձնում տըր . ճիւմէմիզ պունտա եօջմուզ .
եպետի մէքնաշմիզ օրանազ մաշալին գափուսու եօ-
շիւմ տիւր :

Խղճմտանքն խապերին տննեմէր իսթեմէյեղերե
պիր տե ազնպի տէրուն վազը օլուր՝ քի հայճա խայն
խղճի , վե արապիտե ըլխըրա պէսիւր . վե պունուն
կիճէ կիւնտիւղ Ֆառիտ քիմսէյե վերա՛յի սրղէթին
միսլինի խաան վեռեմէղ . չիւն խաանն փէք փէք ետե-
ճէյն՝ թէսե եր՛յեթ վերմէք տիր . ըղթըրապըն վերտիյի
եղիյեթ ճանա տըր , վե ճան թէնտէն նէ դատար նազիք
խե՛ շէքտիյի եզիեթ տոխի օլ դատար շէտիտ օլուր :

Ընճազ խաանաբարտան քեօթիւ շիւք իշինտե եսիմիշ
վե մերամաշընա վե փէյիւրէնէ կեմ գապուլ իթմէղ
քիմսէլեր կեյա ըղթըրապըն օր . լեթիտէն գուրթուլ
մաղա պիր հօլ պո լմուշար , խղճմտանքն քէնտիլերի-
նէ խապեր վերա՛յի շէյլերի խաանմաճք իլէ հեր շէյ
պիթեր տէրլեր . զանն ետերլեր քի՛ եօլիւմտէն եթե
քեյ եօդ տուր տեմէլեր՛յլէ ճէննէթ ճէհէննէմ գալ
գար . ախրէթի ինքնար եթմէլեր՛յլէ զանն ետերլեր քի
Ըլաճըն տաալեթ ու դուտլեթիմէ պու տուննայր
եօլին գօյապիլիլեր : Վէ պունուն իջուն՝ մերամը փա-
սիտլերինի լիւրիլեթմէք գաստինտե օլանդարտո՝ տնն
գայտընա պիր վազիփեսիզլեր վար . կեյա քի սաղթաճ-
պիզ եթմիլեր քի քէնտիլեր Ըլաճը ունուտուրլար ըսա՝
Ըլաճ տա քէնտիլերին ունուտուր :

Տինին եօյրէթա՛յի մատտէլերին հիջ պիրիսի՝ ին-
քնար գապուլ ետեր մատտէլեր տէյիւ տիր . վե պու-
նուն իւզերինէ իշ պու ճիւզլերիմիզին իշինտե տեփա-
թէն սեօզ աշմանն իերլերի կիլեճէք տիր : Ասարտը-
ճըմիզ քէնտիլինի նէ թազ վե նէ քատար անտաթմիշ

ըսա՝ օլ թարգրլա օլ դատարնու ինանմագ պօռճումու զուն պիրինճիսի տ'իր : Վէ հէր նէ էմր ու թէնպիհ էթ միշ իսէ տէյնէմէք վէ օնա կէօրէ հարաքէթատէ պուլուն մագ պօռճումու զուն իքինճիսի տ'իր : Վէ հագ թապէա թարաթընտան ինսանլարըն զուպթընա վէ ֆասիտէրին թէրպիէսինէ թային օլմուշ զապիթանէ վէ ասհապի հիւքիւմէթէ իթաաթ էթմէք՝ պօռճումու զուն իւչիւն ճիւսիւ տիւր : Հասրը՝ քին տէմէք պօռճ տէմէք տիր , վէ արէպի քիթապէթէ աշնա օլանլարա մալիւմ տիւր քի՝ քէյն վէ քին լուղէթլէրին իմաալ պիր օլմաալըլա՝ մանաալարընտա տախի մինասիպէթլէրի օլմալը :

Վէ նաորլ քի պ'իր քիմնէնին պօրճու օլուր իսէ՝ օլ պօռճունուն աղա սէօհպէթինի էթմէմէք լիւէ , վէ պօռճու նէ միգտար վէ նէ ճինս էշնա օլտուղունու ան նամաղա վաղիթէ էթմէմէք լիւէ պօռճ էօտէնմիշ օլմագ , քին խուսուսունաա օլան քէյնիւլ տախի պուռնուն կիպի տիր : Վէ՝ պիղ տիւննա աւամըլըլ , տինճէ շէլէրի պիւմէք տերպապալարըն վէ սօֆուլլըլն իշի տիր տէյէնլէրին Եանըլըլ նէրէլէրէ էրէճէյի լիւրիտէ պէնտ պէնտ թարիթ օլունաճագ վէ աննաշըլաճագ արը քի՝ պու տախի էօլիւմտէն էօթէ քէյյ Եօգ տուր տէմէնին , Խանի աշրէթի ինքիար էթմէնին պ'իր տէյն տիր : Ընճագ շու գըտարը շիմտ'լիք մալիւմ օլունա քի՝ պու ֆիքիլլէրիտէ օլանլարըն փէք չօքլարը՝ քէնտի ֆիքիլլէրինի գուլանմալըպ ախէրտէն ալտըղլարը իղվայը սաղ պէլլիլէրէք ու տանմըլար , նէթիճէսի նէրէլէրէ վարաճաղընը պիւմէլլէր : Չօգ առէմ վարտըր քի՝ իշիթտ'յի սէօգիւն տօղրու օլմասընը գաֆիէսի ուլիուն օլմասընտան ալըր : Բրէ պիսգանըն պիր մահալինտէ պալըն նէտէն հասրըլա կէլմէսինին թառհիհի զըմիլնտա պ'իր մէճլեստ' միւթպալա

օլունու պ' մէջիստէն պիտիսի ել աւել փն ել պաւել քէ-
լամինը սեօյլէմիշ: քի' աւել, պալ, վէ պաւել, սօ-
ղան տէմէք օլունու, պալ սօղանտան օլուն տէմէք մա-
նետարնտա տոր: Մէջիստէքիւէր ճիւմէտի գա'իիէի
տիւզիին պուշու պ' տունու սեօյլէյէն պաղն նէտէն հա-
պըլ օլունուղունու պուշու գանն էթմիշէր:

ՔՐԻՍՏՈՒՆԵՆԸ ԵՂԵՆ ԸԵՐԵՖ ՊՈՒՄԵՍԻ

Ը

ԻՆՍՏԵՆ իճատը օլան տինէրին ճիւմէտին շէ-
քէֆ վէ մէյտան պուշմաք փնանճա տիւշիւնիւրիւշ
թագիպէրիւն օլուն: Ինսանա կէնիշ վէ րաճաթ եօլ
կէսթէրիւրէր, մալ էմադ վէ փայէր վատ օլունուր:
վէ պունչպա սիլաճ գուվէթի տախի իդիդալ էթտի-
յի հալտէ իմտատէ եէթիւր: Տիւնեաճա պիւ թարա-
փըն չօղալմաքնա վէ չէրէֆինէ' վէ օնուն մուղայիբի
օլան թարափընի ինգրադընա ու մաճվընա պունտան
քէման եօլ օլմատըլը' ամմէին ֆիքրինն շաճատէթ
էթտիյի մէվատտէն տիր:

Տիւնեաճա պուշունանափնիւրին ճիւմէտի փնան իւ-
ճատը օլա' ճէփսիտէ պու եօլունն չէրէֆ պուր-
ճագ, վէ օնա չէրէֆ վէրէն գուտրէթ վէ նուֆուզ
ինգրադ պուշուգտա' օլ տինն տախի ինգրադ պու-
լմաքնա պատի օլմադ: Սոմա տէվէթինն պալ
ատա էթտիպէրի պուլարն իթիպարը' տէվէթի մէզ
քիւրին րէիսի օլան գաթաքըն իթիպար իէ պէշի-
տիւ: օլ իթիպատ գաթաքընտան սօնրա իթիպար
Լիսի գալըն' պուլփէրէթիւք քիւլիէն ինգրադ պալ

առաջ : Եւսէր տիկնէրի տախի միւթալաւա եթտիյիմիդոն :

Քապաթ քրիստոնեայ տիկնիսն չէրէֆ ու իթիպաթ պուլմասը վէ հայրմասը պուլմուն մուղայիրի օլմուշ տուր : Չիւն ճիհան տուրտուգճա տէվամ ետէճէք վէ մահվ օլմայաճադ տրր , պուլմուն իչիւն իւք պաշլանկըճը վէ մէյտան ալմասը՝ ախէր տիկնէրին ինգրաղլնա վէ պաթմասընա սէպէպ օլաճադ էսէրլէր իչիւնտէ օլմուշ տուր , վէ եալնըզ պուլ՝ քրիստոնեայղլն Լապ թալաթիլնտան իլհամ ու իլան օլունմուշ պիք տիկն օլմասընը իսպաթ էթմէսինէ քիֆաէթ էտէր :

Փիլ վադը՝ քրիստոնեայղլն թէմէլիսի գաւառն : Քրիստոնէ Էթէնտիմիզ տիւնտայէ կէլմէսինաէ էօլլէ պիք միլլէթտէն տօղմաղա թէնէղղիւլ պուլուրտու քի՝ բուլլի ղէմիւնտէ պուլունան հիշ պիլիլիլէ իլմիլլաթ ու իմթիլ ղաճ էթմէտիլի էճիլտէն հէր միլլէթէրէ ատու վէ խօր կէօրիւնմիւլ խտի , անճադ էթէնտիմիզլն մէրամը՝ քէն տիկնիսն էօլլէթտիլի տիկնիսն հէր միլլէթէրէ հայմադ , վէ հէր միլլէթտէն քէնտիպինէ թէվապի գաղանմադ տան իպարէթ խտի , ինսանճա միւլհաղա էթտիլլաթ՝ պուլ թարիգի միւնտիպէթմիդ պուլուրտու , պուլ միսիլիւ մէրամը օլուն պիլ ղաթ՝ գուլվէթ վէ գուտրէթիլէ միւթէպէր՝ վէ ալէմիլէ իմթիլլաճ էթմէսիլլէ էթրաթիլլ վէ նուֆուլլու պիլ միլլէթտէն տօղմուշ օլմալլ :

Էթէնտիմիզ ղաթէն պիլ նուֆուլլու քիլմանէ էվլատը տա տօղմատը : Վալիտէսի՝ պիքիք պիլ զըզ , քէնտի վէթանը ասիլէսիստէ կէլիլէմէլիպ ալմալլալլ տա խէր պիլ տիլարէ կէօչ էթմիլլէր , էթէնտիմիզլն տօղս ու զըլ վադըմ փէտէրի ղանն օլունան Տոլսէփ՝ եալնըզ Փաղիլէթիլլէ ղէնկին , տիւննաճէ պիլ Փազըր տիւրկէր :

պունդարտան տախի հիշ տէյիլ իսէ քէնտի միլէթիւտէ
օլտուն թէվապի փէյտա իտէճէք Կատար էթրաֆը եօգ
ուտու :

Պիր տէֆա ֆնիքի եաշնտա իքէն տաճարտա պու-
լունուպ՝ օնտա ճէմ օլմուշ Լըհուտի ալիմէրիլէ միւ-
ճաաէլէ՝ վէ սիւալ ճէվապ եօլույլա ճիւմէսինի հայրէթտէ
պըրադտըլտան սօնրա օթսւզ եաշնատագ պիր տահա
զիքրի եօգ . վէ խարիճաէն օլունան բիվայէթէ իթի-
պարէն՝ Յովսէփի եանլնտա տիւրկէրլէք սէնաթըլը-
լա՝ մէշըուլ ուտու տէմէյի՝ սուրբ Լեւտարանըն՝ էֆէն-
տիմիզ իչիւն , վալիտէսինէ վէ սուրբ Յովսէփէ իթա-
աթտա ըրո տէմէսինէ միւթապըզ պուլուրուզ : Ալ-
պու արա՝ սէնէստ պիր տէֆա Լըուսաղէմէ օրէնքին
թէնպիհինին իճրաթը զըմնտա տաճարա կէլիպ՝ տէֆա
քէնտի թէմէքիւն մահալինէ կիտէրիտի իսէ տէ , օթուզ
եաշնա կիրինճէյէտէք հիշ պիր վէճհիլէ քէնտինի նա-
սա կէօսթէրմէտի :

() Թուզ եաշնտա միրտ՝ օլտու . պաշտը Լե-
լահըն արքայութիւնունու վազ էթմէյէ . Լըհուտիլէր
մապէյնինտէ տախի իթիպտըսըզ թութուլան Վալիլիա-
տէ կէզէրիտի . լաքին միւճիւզաթըլլա կիթա՝յի մահալ-
տէ կէվայի խասթէլէքտէն սաղալմըշ քիմսէլէրի , վէ
տիրլըթտիյի էօլիւլէրի տախի էսէր պրագըպ՝ նաս պէյ-
նինտէ չափ օլունմաղա պաշտըր իսէ տէ՝ չէքէմէյէնլէր
փէյտա օլուպ՝ Վալիլիատան էյի պլը շէյ չըգմագ միւճ-
քի՝ն մի տոյէրէք թահգիր էտիպ՝ ելլթէնմէյէ թալիպ
օլանլարը սօղուտուրլար ըտը :

Հիշ տէյիլիսէ՝ խասիմէրինին տիլինի ուզատաճագ
վէ քէնտինի ֆասլ իթմէյէ սէպէպ վէրէճէք եօլա տա-
խիլ օլմագսա իտի , իհթիմագ քի ֆաղիլէթէրինէ վ

Ճաղաթլարննա պաղորադ՝ Ղալիկալը օլտուղունու
պիր թարաֆ էտիպ՝ Ղալիկատէն էյի զաթ պիր թանէ
պուտուգ տէյերէք օնա թապի օլմաղա բաղպէթ էտէ-
լէր իտի : Հալ պու քի՝ քէնտի մլլէթինին տին կիպի
թութուղու մատտէլէրի պօզմաղա գալգըշտը . շաքաթ
կիւնիւնիւ պօզտը ըտը խասթէ սաղալտարադ . վէ ա-
խէրինէ տախի պօզտուրուրուտու , սաղալթտըղը խաս-
թէյի եաթաղը արգասընտա էվլինէ կէօնտէրէրէք . պիր
մէճլիտտէ պուլունտուղու հալտէ՝ Եէհուտէլէրին ատէ-
թինէ մուղայիր էլէրինի եայդամատան սուֆրայա օ-
թուրարադ . վէ հէր միւքեալէմէլէրինտէ Եէհուտիլէրին
փարիսեցի տէնիլէն սօֆու սընըֆընը վէ ալիմլէրինի վէ
միւթէպէրլէրինի թազիր ու իթապլտըր իլէ բէգլէ էտէ-
րէք : Սալիմտիւր քի՝ էթրաֆ ու թէվապի փէյտա
էթմէնին եօլու պու տէյիլ տիր :

Եէհուտիլէրէ պէօյլէ տօգանըր իտի իսէ՝ պարէ
քէնտինէ եէլթէնէյլէրէ պիր բահաթլէգ եօլու կէօսթէր-
սէ , օ՛ տա եօք : Ա՛ իրտ՝յի թալիմաթըն պաշլանկըճըն-
տա՝ սիզի գօյունլար կիպի գուրուշար իլինէ կէօնտէրէք :
Ճէյիմտէր . պէնիմ իսմիմ իլիւն ճիւմլէնին ատուսու օ-
լուպ հէր քէս սիզին հագգընըղա ֆէնա սէօյլէյէճէք .
Ճէմատլթլարընտան սիզի գօվաճապլոր . վէ սիզի եօլտիւ-
րէն՝ Ելլահա գուրպան էթմիշ սայըլաճադ տըր տէր :

Եճապաքէնտիլէրինի գօվալոյանլարըն էլինտէն խէ-
լաս պուլուպ էմին օլտուգլարընտա՝ վէ քէնտի պաշլա-
րնա գալտըգլէրի հալտէ իսթէտիքլէրինի էտէպիլմէյէ .
եախուտ հիշ տէյ՛լ իսէքէնտի ալէյհէրինէ տօլաշանլար-
տան ինթիգամ՝ ալմաղէ բուխասաթ վար մը տըր . զիրա
իսնանճա տա տիւշմէնտէն ինթիգամ ալապիլմէք ումի-
տիլլէ պիր իօշ իմֆի տէյէ պիլմէնինտէ հայը թէլէգգիւ-

զիւ վար . հայլը մէշագգաթլոր ունութաւորութիւն . Դա-
քին Լճֆէնտիմիզ պունարըն հիչ պիրիսինէ բուխսաթ
վերմէզ . պայաղըճա գալպինտէն էօրքէլէնմէյի տախի
մէն էտեր . էյրի կէօզիւլէ պաղըլը՝ իճրայէ միւսալէ
գապաւհաթ թութար . պիր իւզիւնէ վուրուրլար իսէ օ-
պիր իւզիւնիւ չէվիր , պիր եէրէ անկարնայէ սիւրէ-
ճէք օլուրլար իսէ իքի միլ եէրէ կի'թ , արգանտան մին-
թանընը ալըրլարըսա կէօմէլէյինի տախի պըրագ տէր .
Պարէ սէօյլէտիյի սէօհպէթլէր վէ տին թալմաթ-
լարը ազլէ եագըն պիր շէյ օլսա . օ՛ տա եօզ : Ասիաու-
նայուամա պալընա թօփլաշմըշ պիր թաղըմ Լէհսուտի-
լէրէ՝ պէնիմ թէնիմի եէմէտիքճէ վէ գանըմը իչմէտիք-
ճէ ճանընըզ իսէլաս պուլաճագ տէյիլ տիր . պէնիմ թե-
նիմ սահիհէն թաամ տըր , վէ գանըմ սահիհէն իչիկ
տիր տէր . պէնիմ սիզէ վէրէճէյիմ էքմէք՝ ճիհանըն հս-
յաթը իշիւն ֆէտա ետէճէյիմ թէնիմ տիր տէր : Տիւ-
նէյէնլէր սէօզիւ եանըշ աննատըզ զանն իտէրէք՝ թե-
նիսի նաւըլ պիզէ եէտիրէպիլիր սիւալիլլէ՝ պիր մանէա
իշիթմէյէ ումիտ էտէրլէր . անճագ օնա գարըլըզ էվ-
վէլ քի ճէվապընըն թէքիտի չըգար . թէնիմի եէմէտիք-
ճէ վէ գանըմը իչմէտիքճէ էօմրէ մալիք օլամագպընըզ
տէր : Պիր վաֆիրի՝ պու տիյնէնիլիր լագըրտը տէյիլ
տիր տէյերէք կանընտան սավուշուրլար : Պալանլարըն
միճագընճա քէլամընը թէպտիլ իտէճէք եէրինէ՝ սիզ
տախի կիթմէք իսթէրմիսինիզ տէյի սօրմասըլա տէ-
մէք իսթէր , իշթէ իլամի իլահի պուտուր . եա ինանմա-
լըսընըզ քի պէնիմ սիզէ վէրէճէյիմ էքմէք՝ էքմէք տէ-
յիլ , վէ շարապ՝ շարապ տէյիլ , իլա պէնիմ թէնիմ վէ
գանըմ տըր , եախու տ ինանմագսանըլ՝ ըյ սիզին տէր ,
սիզ տախի կիտէպիլիրսինիզ :

ՀԱՆԱՆՈՒՄՐԱՆ ՊԻՐԻՊԻՆՑԼԵՆ ՏՕՄԹ ՕԼՄԱՍԸ

ԼՍՔԻ զէմանտէ Լիւրիկեցի . վէ սօն վագրթ-
լարտա Շքւովօն տէնիլէն միլէթ՝ Վէնէտիկ քէօրֆէզի
գըրլարրնտան իչէրույէ տօղըու Պարա տէնիլ սէվա-
հիլնէտէք պուլունան կէնիշ մահալտէ միլէթէմէքիւն
Խըռվաթ վէ Պօշնագ վէ Սըռֆ պէնիլէն միլէթլէրին
Ճէմի տիր : Ռօմա չազարըղը ինդրաղընտան սօնրա պուն-
լար պիր սէրպէստիէթ էլէ կէչիիպ քէնտի պաշլարնա
օլարագ , հալէա Պօշնագչար վէ Սըռֆլար այրը փատի-
շահըղա տախի մալիք օլմուշար տըր : Վէ պու թարաֆ-
լարա կէչէն օսմանը ասքէրինէ դարըռ տէֆաթէն ճէնկ-
լէշիպ՝ սուլթան Պիւրատ Վազի հիւնքնար հազըթլէ-
րի Խըրշուա ճէնիլնտէ պուլարըն սէչմէ ասքէրինին հայ-
լըսընը վէ Լագարի նամ փատիշահընը էօլտիւրիւպ՝ փա-
տիշահըգլարը տա պիթտի : Վէ օնտան շօնրա պաղէն
օսմանըլա վէ պաղէն վէնէտիկիլէրէ թապի օլմագտա
ըտըլար :

Լնճաֆ կէրէք պու պէլալէր , վէ կէրէք ճահիլ վէ
թէրպիէտիլ օլմալարը՝ գատիմտէն պէրի Քըրուպանըն շարգ
թարաֆընտա միլէթէմէքիւն միլէթլէրտէն այրը օլտուգ-
լարընը մէօթէրիլ պիր գաշ էքքի առեթլէրինի ունութ-
տուրմողա քիֆաէթ էթմէտիլէր : Պիլ շիմտիլիք պուն-
լաթըն տմթլուղա նէ տէրէճէ իթիպար էթտիլէրինի
վէ տօսթլուգլարը նէ գատար գապի վէ սէպաթըլ օլտու-
ղունու նագլ էտէլիմ :

Պոսթփէրէսթլէք՝ վագրթլարընտան պէրու Մօռլա
վէ Խըռվաթ միլէթլէրին իչնտէ տօսթլուգ տէնիլէն մաա
տէ աշխարընը պիր էլզէմ շարթը կիպի թութուլմուշ :

վէ շինոի տախի իբի քիշի պիր պէրլէր'յլէ տօսթ օլմադ մէրամլնտա օլուր իոէ՝ ասէթի մօխսուսէլէրի վար տըր ։
 Լըքէք էրքէյէ տօսթ օլուրլար իսէ պիր պիրինէ Բօպրա-
 Դիֆի տէնիրլէր ։ նիսվան թայիթէսինտէ տօթլաշանլար
 ԲօլէսԴիֆի տէնիրլէր ։ Վէ Ըքլավան միլէթինին մաշ
 տոցունուն իշինտէ իբի քիշի պիրպիր'յլէ տօսթ էթ-
 մէնին մախսուս տոռվար տախի վար տըր ։

Տօսթ օլմադ քիմսէլէր ժամոա սնղաննն էօնիւնտէ
 եան եանա տուրուրլար ։ փափազլարն օ տուայը իւ գէր-
 լէրինէ օգուր ։ վէ օնտան սօնրա պօռալարը օլուր պիր
 պիրինին իմաաաղնա եէթիշմէք ։ վէ պիրիսի պիր ախէ-
 ռինտէն քէտէր կէօրտիւկիւ անտէ՝ օնուն ԲօպրաԴիֆի
 քէնտի էօմրիւնիւ տախի իգթիզա էտէր իսէ թէ Տըքէյէ
 գօյարադ օնուն ինթիգամընը տիւշմէնինտէն ալմաղա մէճ
 պուր աուր ։

Պու միսիլի տօսթլար մապէյնինտէ՝ գարը գօճա մա-
 պէյնինտէ զուհր էտէնտէն փէք ազ տէֆա զավզա զու-
 հուր էտէր ։ վէ էհլիյալըն պիր պիրինտէն այրլմասը՝
 ԲօպրաԴիֆիլին այրլմասը գատար այրա սայրլմազ ։
 պուշլարըն տօսթլու գտան այրլմալարը քէնտի իշլէրինտէ
 փէք ազիմ ֆէնալըգ ։ վէ ամմէյէ ինթիլլ վիդուպ ֆաս-
 լէ պայիս օլունաճադ մէվատտէն տիր ։ Լավէլճէ պու կի-
 պի այրլմաննն էմսալի ասլա կէօրիւլմիւշ տէյիլ իքէն՝
 շինոի պիր գաշ սէնէտէ պիր թանէ զուհր իթմէսինէ
 օէպէպ՝ քէնտի թագրիրլէրինճէ լաթինլէրլէ ինթի-
 լաթլարը ըմըշ ։ վէ լաթին տիմէքլէ գալիանլարը աննար-
 լար ։

Քարիզ շէհրինտէ պիր չուհանճընըն սասազաթլը վէ ազըլը վէ էյի պիր ատէմ օլտուղունու պիլէնէր իֆթիխարիլէ նագլ էտէրլէր իտի : Պու ատէմ տօթլը լարընըն պիրինտէն իքի փարչա ուսման տիմէրլէ մարուֆ տիւզմէ հիքիտյէ քիթապլարը օգոււմագ իչիւն ալըպ պու քիթապլարտա օգուտուղու գաթիլ վէ խըրսըզ հիքիտյէլէրիլէ օլ տէրէճէ գաֆասը տօլտու . վէ պունը լարըն էթտիքլէրի ֆէնալըգտան տէրունինէ էօյլէ գօրգու կիրտիքի՝ թանրմատըղը ատամլարըն ճիւմէսինի խըրսըզ վէ գաթիլ զանն էտէրէք գօրգար վէ սագընըր ըտը :

Պիր կիւն ախշամըն սասաթ օնիքիսինտէն սօնրաճա գարանըզ պասաճաղը վազըթլարտա՝ տահա լամրալարը եագմադսըզըն՝ չէլէպի գըլըզըլը իքի տէրիգանը պունուն տիւքիանընա կէլիպ պիր թագըմ շէյլէրէ պագտըգտան սօնրա , պիրիսի պիր քաչ ելէլէ պէյէնիպ ալըրտը . վէ փազարլաղընը ույտուրուպ ագճէսինի վէրմէք իչիւն փարա քէսէսինի չըգարտը : Չուհանճը քէսէյի ալթոււնուլա տօլու կէօրմէսինտէ՝ ուսմանլարտա օգուտուղու հիքիտյէլէրի տէր խաթըր իտուպ՝ մութլաքա պու ալթոււնլար պիր եէրտէն չալընթը տըր խիւլեսարըլա տիգգաթլա օլ պիր միւշթէրինին իւղէրինէ պագտըղընտա՝ օնտա տա պիր տապանճա ուճոււնու կէօրտիւ իսէ՝ ֆիքրինճէ գարարը վէրտի . պունըլար օրթագտըրլար տէտի . պիրի սօյաճագ վէ օ պիրի էօլտիւրէ՝ ճէք :

Պու խիւլեսայը ֆիքրինճէ սաղ պէլլիլէյիպ՝ պիր վէ :

«Ի՞նչի՞նչ տիւքեանընտան տիշարը չըգտը, եագընտաքի դարադուշտան պունկարը թուժութուրմաղա առեմ կէթիրտի : Չուհաճը պունկարը պիրլիքտէ գարադուլա կիտեր . էթտիյի թագրիրտէն տէլիգանդլարըն իւղէրինէ իլամ օլաճագ պիր շէյ թէպէյյիւն էթմէյինճէ՝ պունկարըն թէթթիլի իճապ էտեր : Վէ պու թէթթիլիէ անհաշըլըրթի՝ իքիսի տախի միւթէպէր առեմ էվլատլարը իմիլէր . վէ ուզունճա հօլա կիթմէք իւղէ օլմալարըյրա իւղէրէրինէ քիւլլիէթլիւ ալճէ ալմըլար . վէ կիճէ տիւլմէնէրինտէն հըթգ օլմագ իչիւն սիւհ թաշլմաղա բուխսաթ էմիրնամէլէրի տախի վարըմը : Ֆաղըր չուհաճը պունկարը աննատըգտա զիյատէսիլէ հէճիլ տիւլէրէք աֆվ տիլէտի . վէ պունտան պէօյլէ ուման քիթապլարը օդումաղը վէ պիլա մուճիւզ գօրգու թաշլմաղը , վէ քէնտի եանըլ թաշմինին մէսինի տխէրին նամուսունա տօղանմաղը թէօվպէ էյլէտի :

ՉԱՐԳ ԳԻՄԻՄԻՆԻՆ ԻՃԱՏԸ

Չօգ մարիթէթլէր վարտըր քի՝ վագթըյլա իճատ օլունուպ իթիպար պուլմամասըյլա պաթալ օլունուուլտան հայը սէնէ սօնրա պիր ախէրիմէյտանէ չըգարըր . վէ միւճիտի էվլէլինաէն զիյատէ պախթըլ օլարագ քէնտի չըգարտըրը իթիպար պուլուր , վէ եէնի իճատ պիք շէյ զանն օլունուր : Կագըն սէնէլէրտէ զիյատէսիլէ շէրէթ պուլան չարգ կէմիսինին իճատը տա՝ զանն օլունուուլունտան էսկի օլուպ՝ իթիպար պուլմաթը եէնի օլունուլա իչիւն իճատը տախի եէնի զանն օլունումուշ տուր :

Պոլսեանն իւր իւր սենե գատար եղևէ՝ Սպանիանն Պարչէլսոնա շէհրիստէ պիր չարգ կէմիսի թէշ-
րիւպէսի օլունմուշ տուր , վէ Սպանիաննն Մատ-
րիտ շէհրիստէն եաղըմըշ պիր մէքթուպ՝ Սալամանքա
տա պուլունան մէմլէքէթ քիւթիւպլէրիստէն գայտ չը-
գարարագ շու կէօնէ սապիթ էթմիշ տիր :

“ 1542 թարիխտէ՝ գալեօն գափտանլարընտան
տօն Վլաքօ տէ Կարրա իսմինտէ պիր քիմէն՝ պէշինճի
Վառլօ իմբերաթօրուն հուղուրունա՝ գայնար սու պու-
ղուստէ իլէ տէօնէր պիր չարգ չըգարտը . վէ պուլունա
լա՝ հէր նէ՝ պէօյիւքլիւքտէ օլուր իսէ օլսուն՝ պիր կէ-
միսի տուրղուն սու իւզէրիստէ եէլքէսիզ քիւրէկսիզ
եէօրիւտիւյօր ուտու : Իմբերաթօր պուլունն թէճրու-
պէյէ տընմասընը էմի էյլէտի . վէ էմրի մուճիպլինճէ
1543 Յունիս 17տէ Պարչէլսոնա լիմանլուտա թէճրու-
պէսի օլունուպ՝ փէք կիւղէլ իշլէտի : Թէճրիւպէյէ ա-
լընան կէմիսին իսմինէ Սանդիւսիմա Գրէնիպապ տերլէր
իտի . պէօյիւքլիւյիւ 200 դօնօլուդ . գափտանը փէա-
րօ տէ Սքարճա . վէ Պարչէլսոնայէ պուղտոյ կէթիրմիշ
իտի : Թէճրիւպէտէ հազըր պուլունուպ շէհատէթ ի-
տէնլէրին մէքքիւր գայտտա իշար օլունան իսիմլէրի
պուլնլար տըր : Պէշինճի Վառլօ իմբերաթօր . վէ էվ-
լատը իքինճի Քիլիք . վէ վիւքէլեսընտան տօն Լնրիք
տէ Իօլէտօ . տօն փէարօ տէ Վառաօնա . պէօյիւք
խազնետար Ռափակօ . քանչէլիէր վէքիլի տօն Ֆուսնէլս-
քօ Կրալա . վէ կէրէք Վասդիլիա վէ կէրէք Վադա-
լունիա աճալիսինտէն չօգ քիպարլար , վէ պահրիէ մէ-
մուրլէրի : Պու զաթլար՝ թէճրուպէ վաղթընտա պիր
ազը գարատա վէ պիր ազը տախի կէմիսին իշինտէ պու-
լունմուշ տուրլար : Կէրէք իմբերաթօր քէնաթիլի՝ վէ կէ-

րէք վիւքէլէա վէ քիպարլար՝ չարգըն կէմիի նէ՝ տէրէ՝
 ճէ գօլայլղըլա եէօրիւթ մէսինի կէօրիւպ հէյրան օլտու-
 լար . անճագ պէօյիւք խազինէտար Ռաւակօ՝ չարգըն
 եսփրլմասընը վէ գապուլ օլունմասընը ճայիզ կէօրմէ-
 մէղէ էօզիւլլէր պուլարագ տէտի : Թէրթիպի հայլը
 փարչէտէն իսպարէ օլուպ մասրուֆու չօգ օլմասընտան
 մատէ՝ գազանը գաղայի իթ թիֆագ փաթլայաճագ օլուր
 իսէ աղիմ քէտէրլէր զուհր էտէ պիլիր :

Թէֆթիչէ թային օլունան մէմուրլար իմէրաթօ-
 րա վիրտիքլէրի թաքրիրլէրինտէ անճագ պու գատար
 եազտրլար քի՝ կէմի եէօրիւմէսինտէ սիֆտահ իւչ սաաթ-
 տա իքի լէկա եօլ ալըպ սօնրա սաաթտա պիր լէկայէ
 չըգտը , վէ պունուն իքի գաթը չափու գլուղու տախի
 օլմասընըն իհթիմալի վար ըտը . լաքին իմէրաթօր պու
 իճատըն իլէրիլէմէսինի միւհիւմ էտինմէտի . անճագ
 չարգըն միւճիտի օյան տօն Ալասքօ տէ Աարրայէ չար-
 գըն ճէմի մէսարիֆինի վիրտիքտէն սօնրա ճէսիմ աթի-
 յէ իհսան էյլէտի , վէ պահրիէ մէմուրիէթինտէ ալէա
 մէրթէպէյէ շաէսթէ օլտուղունու թագրիր իլէ հիւնն
 ու իլթիֆաթ էյլէտի . ֆռանսըզըն ալիմլէր մէճլիսինին
 ազալարընտան Ռէյնուար նամ շաիր՝ տօն Ալասքօնուն
 մէտհինի հապի պիր մէվղուն շիր եափմըչ օլուպ նասէ
 տաղըտտը , վէ 1543 թարիխինտէ Պարչէլլօնա սօգագ-
 լարընտա օգուրլար ըտը :

Մարիֆէթ սահիպլէրինին մարիֆէթի պիր տէֆա
 մէյտանէ չըգտըգտան սօնրա՝ քէնտի կիւնիւնտէ իթիւ
 պար պուլմաղսա տախի՝ սօնրա իչէ եարար օլուր . վէ պիր
 քիմնէսին զիհնի նէվ իճատ շէյլէր պուլմաղըլա չօգ
 ֆիտիտէ պուլուր . վէ իհթիմալ տըրքի՝ եագըն վագըթ
 լարտա չարգ կէմիսինի մէյտանէ չըգտըն հիւնէրվէ

զաթըն՝ իշ պու նազլ էթտիյիմիզ հիքեայետեն խապե-
րի օլմուշ օլա : Վ է պիր տեֆու սու պուզուսունուն
կէմի եթօրիւթմէյէ գուարէթի միւճէրրէպ օլտուգտան
սօնրա՝ արապա եթօրիւթմէսինէ վէ էնվայի չարգլար
իշլէթմէսինէ գօլայճա եօլ աշըլմիշ տոր :

ՀԵՒԻՄ ՕԼՄՍՏՆՆԼԱՐՏԱՆ ՇԻՓՍ ՈՒԾՄԱ

Լսքի զազէթալարն պիրինտէ շու մէնգըպէյի օ-
գուրուզ :

Ֆռանսըզ միլէթինտէն պիր տէլիգանլը՝ շէտիտ
տիշ աղըրսընա օղըպըպ լաստ կէլէ պիր լօդանտայէ
կիրմէսինտէ՝ չէքտիյի ազապը լօքանտաճըյա նազլ ի-
տէր : Վ է չիւնքիւ հէր ետրտէ էօյլէ քիմսէլէր չօգճա
պուլունուրլար , քի պիր աղըր եախուտ խաստէլէք ի-
շիթտիքլէրի պիրլէ է՛ն զաֆիլ հէքիմ քէսիլիլէր , պու
լօդանտաճընըն տախի պու միսիլիւ հէքիմիյի թութուպ
մէգքիւր տէլիգանլըյա շու իլաճը թարիֆ էյլէտի :

Ղազմագ թաշընը աթէշին իչինտէ գըզտըր . ա-
թէշտէն տիշարը ալտըղընտա աղըընը իւզէրինէ թո՛ւթ ,
վէ օլ էսնատէ թաշըն իւզէրինէ էլինիլէ պարութ տէօ՛ք :
Վ է քանտըրմագ իչիւն հասսէսինին սէպէպինի տախի
թաֆսիլ էյլէտի . պարութուն գօգուսու պուրնունա
վէ պուզուսու աղըընա կիրտիկինտէ աղըր կէչէր , միւ-
ճէրրէպ տիր տէտի : Պիր պաշգա սէպէպ տախի կէօս
թէրէ պիլիլ իտի : Ղիւնքի տիշ աղըրսը ինսանըն ազիմ
տիւշմանլարընըն պիրիսի տիր , վէ զափլալարտա տիւշ-
մէնի տէֆ իթմէք իչիւն պարութ գուլանմանըն մէն :

Ֆաթիմը մեծերէնէս տիր, պու տիւշմէն տախի պա,
րուծուլա գաչար տէյէ պիլիրտի: Ունութմուշ:

Հէր նէ իսէ. ճահիլ տէլիգանլը պու թարիֆի ալը
տըղը պիրէ տօղըու էվէ սէյիրտիր. չագմագ թաշընր
աթէշտէ գըփ գըրմըղը էտէր ալըր էօնիւնէ. աղղընը
աչար պաշընը թաշըն իւղէրինէ էյէր. պարուլ գապա
ղընը ալըպ պիր միգտարընը թաշա տէօքիւնճէ պարուլ
թուլթուշուպ՝ ֆագըր տէրտիմէնտ օտանըն օպիր քէօ
շէսինէ փըռլանըր. պայըլըր տիւշէր: Եղը պաշընա
կէլտիինտէ մատտէ նէ՝ օլտուղունուն խապէրինի տու
վարտաքի այնէտէն ալըր. իւղիւ գավըուլմուշ. աղղը
կէօղիւ շիշմիշ, աճայիպ պիր շէքլէ կիրիֆտար օլմուշ:

Պու արալըգ՝ պարսութուն սէսինի ալան գօմշու
լար սէյիրտիպ ահվալի կէօրտիւքտէ հէքիմ վէ ճէրրահ
կէթիրրլէր. վէ հէքիմլէրին շէհատէթի միւճիւպին
ճէ գաղա զարարսըղ ըմըշ իսէ տէ, էօլիւպ կիտինճէյէ
տէք այնէյէ պագտըգտա լօգանտաճընըն տիշ աղըրը
թէրթիպինի ունուտամագ օլմուշ:

ԵՎՃԻՄԵՆԼԻՔ

Ուուլէն նամ պիր հէքիմ մէքթուպլարընըն պիրինտէ
շու հէքեայէի եազմըշ տըր:

« Եմէրիկատա Վօռտիլիէ նամ տաղլարըն Վինտեու
տէնիլէն սէմլթինտէ եօլճուլըւղումուզ էսնասընտա՝ 1825
սէնէնին սօն կիւնլէրինտէ՝ պէշ քիշի տախի եօլ արգատա
շըմ օլարագ իքի կիւնլիւք պիր եօլճուլըք էթմէք նի
էթինտէ օլուպ՝ եէյէճէյիմիղի տախի օնա կիօրէ պմըշը:

տոգ : Փագաթն եօթնուղումուզ օն տէօրթ կիւն սիւ-
րիւպ իւջինծիւ կիւնիւն ասշամ իւստիւ եէյեծէյիմիզ
տիւքէնարի : Գըլաւուզումուզ՝ կիտեծէյիմիզ մահալ ես-
գըն տոր տէյերէք պիզէ իւրէք վերմէսիյէ իլերի կիտէք
իտիք :

“ Գիլ վադը Քօռտիլէ տաղլարընտա՝ ասէր մա-
հալէրէ պաղարագ ալ միւպահ ըսա տա՝ պիր տէրէ ե-
չինէ կիրիպ տօգուզ կիւն կիթմէմիզտէ նէ ալ՝ վէ նէ ա-
խէր պիր եէյեծէք միյվէ եսիսուտ նէպատաթ պուլամա-
տըք : Տաղըն պազը չուքուր եէրլէրինտէ՝ քէօքիւ եէր էլ-
մասընա պէսպէր ունլու օթլար կէօրտիւք , քի եէյէնին
խւրէյինի պիր բարչա թուլթա պիլիւր իտի . ֆագաթն պու-
տէֆա կիրալիմիզ տէրէնին իչինտէ օլ օթլարտան տա
պուլունմայըպ՝ եաղընը տիքէնիլ խուրմա աղածընա պէն-
պէր ուֆադ՝ աղածլար պուլունուպ՝ պունլարըն էօզիւ եէ-
նիլէ պիլիւր պիր շէյ իսէ տէ խամ միյվէ կիպի աղջը պու-
քուլտուրուր ուտու : Լօզիւ եէնիր վէ լէզէթի էհվէն-
ճէ պիր ասէր օթ տախի պուլուպ՝ պունլարըն էօզիւյի-
լէ կէչինմէյէ գարար վէրաիք , վէ հէր պիրիմիզ եիրմի
տէօրթ սաաթտէ եարըմ օքքա գատար շէյ անճագ եէր
իտիք :

“ Ընճագ կիւն կիւնէ գուվվէթիմիզ թէնզիլ պուլմա-
տա օլընպ՝ գուվվէթի էքսիլէն քիմսէտէ իւրէք տախի օլմազ
ֆիհվաաընճա ճէմի եօլտաշլարըմ պիր կիւն իւմիտսիզիյէ
տիւշիւպ եէրէ սէրփիլտիլէր . աճ էօլէծէյիզ , եօլ եօրիւ-
մէլէ թագաթըմիզ գալմատը . վիճու տիմիզի նէյէ եօրաըմ
տէրլէր իտի : Էէր նէ սէօլլէտիմ իսէ՝ հիչ պիրիսի եէ-
րինտէն գըրլտանմատը : Գըլաւուզումուզ ճիւվէսիւ-
տէն գիյատէ սէօզ աննար պիր քիմսէ , էվլատըն տախի
պէրապէր ալմալ օլմատըյա՝ կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք

է վատընը Էօրիւմտէն գուրթարմագ հալլէսի քէնտիսինի ճանրսնտըրտը :

« Երազընա չարըգ կ'իյփշ , վէ տէրէնին վէ հաւանըն նէմի չարըղը հուժաթմըշ օլուպ , աթէշ հազտը , չարըղըն պիր թէքինի դավուրուպ կէմիրմէյէ պաշաստըղընը կէօրտիւք իսէ՝ պիր տախի սնուն կիպի էթմէյէ գարար վէրտիք , վէ պու նէվիճատ թաամէ մէշղուլիէթիմիղ իւքի սաաթ սիւրտիւքտէն սօնրա՝ վիճուտիմիղտէ հայլը գուլվէթ տույուպ՝ արատա մէղքիւր նէպատաթլարըն էօղիւնտէն տախի եէյերէք հօլումուգա տէվամէթտիք : Հասըլը՝ պէշ ջիֆտ չարըգ վէ պիր կէյիկ տէրիսի կէմիրիպ թիւքէտտիքտէն սօնրա պիր շէն մահալէ եէթիշէ պիլտիք . վէ պու թէճրիւպէմիղտէն աննատըգ քի՝ չարըգ կէմիրմէյիլէ պուլտուղումուգ գուլվէթ՝ օլ հօլճուլուղումուգտա եէտիյիմիղ ախէր շէյլէրին վէրտիյինտէն զիյատէ իտի : »

Վազա՝ տէրիլէրտէ փիր էօզ վարտըր քի սույուլա դայնատըղընտա սույուլ դալընլատըպ բըխտի էտէր . վէ պու էօզ՝ բաչատա զիյատէ պուլունուպ՝ Էրօրալըլար լիւ սանընճա ճէլադիւն տէնիր . վէ տէրինին պէսլէյիճի գուլվէթի պու ճէլադինատան տըր : Հայլանլարըն հուժազ վէ սերթ կէմիքլէրինտէ տախի չօգ ճէլադիւն վար տըր : Եիմտի Երօրանըն ճէսիմ խաթ էխանէլէրինտէ՝ խաաթէլէր իջիւն բիշիրտիքլէրի չօրպա՝ կէմիք ճէլադիւնտը իւղէրինէ օլուպ , էվլէլտէն իշէ հարամաղ դըյաըյըլա քէլպլէրէ աթըլան կէմիքլէրի իշէ հարար էթմէքտէ տիրլէր : Պուլթերթիպլէ չօրպա լէզիզ պիր շէյ օլտուգտան մատէ՝ խաաթէյէ գուլվէթ տախի վէրիր : Վէ կէմիք սույունա չօրպանըն թերթիպի շու տուր :

Իրի կէմիքլէրի թաշ հաւան իջինտէ տէյիւպ՝ սուլ :

յուշա հայլը վագրԹ գայնաթարգտան սօնրա բզս պէգ-
տէն սիւզերէր, վէ չօրպայա գուլանրոյար. վէ կէմիք
նէ գատար չօգ գայնասա՝ օլ գատար Եօղիւ օլուր. խառ-
թէխանէլերտէ չօգ կէմիք իգթիզա Էտիպ՝ հալանտա
տէօյմէքլէ պաշա չըգըլամատրղընա նագարէն խօքասան
տէյիրմէնի միօիլիւ տէյիրմէնլէր թէտարիք օլմուշ օ-
լուպ կէմիքլէրի օնտա գըրարլար. վէ Եւրոքատա խառ-
թէխանէ չօգ օլտուղու իշին չօգ կէմիք սարֆ օլուն
մագտա տրր :

ՀԱՐԱ ՁՈՒՀՈՒՐԱԹԼԱՐԸ

Միւճթէմիի Ըմերիկա մեմայիքինտէ Մայիսին 10
—22 ախլամը Չիքակօ շէհրինէ եազըն՝ Քէֆէրսըննամ
օվայէ՝ Լօտօս թարաթը չէօլէրինտէն պիր խօրթում
զուհը Էթտի. աղաճ վէ Էվ վէ գալտըրում երգընթըլարը
սիւրիւքլէյէրէք Խլինօս վէ Ս իսքուսէն մահալլէրինտէ
վաքօր արապասընա մօխսուս օլան տէմիր Եօղուն գըլը-
սընտա պիր խանէ պուշուպ՝ թէմէրինտէն սէօքտիւ վէ
թուլումպայըլա չէքէր կիպի թէփէսինտէք չըգարտը :
Խանէնին իշինտէ պուշունան տօգու գ քիշէնին տէօրտիւ
խօրթումուն իշինտէ հէլաք օլուպ՝ Եօղիւլէրի հայլը ու-
զաղա ֆըրլանտը. պէշի ֆէնոս հարաղանըպ՝ սաղ գալա-
ճագլարընա ումիտ Եօգ հալինէ տիւլար օլտուլար :
Խօրթում օնտան կէչիպ պիր ախոր իւզերինէ տիւշմէք
իլէ Եօյլէ զարպլը տէվիրտի քի չաթընըն քիրիշէրի պիր
գաչ արշըն տէրինլիլիլէ եէրէ կէօմիւլտիւլէր : Ըխոր-
տա պուշունան հայվանաթըն ճիւմէսի թէլէֆ օլտու :

Տարրը քեզամ՝ խորթումուն կեզտնի եօլ՝ երգըմբէք
քերիէ վէ գրողմբէ օրմանարրու պէլի օրուպ՝ խուժ
պարպըլա տեօյիւմիւշ շէ՛նիւ երգրեթըսր կիպի օլտու :
Վէ՛ պու գատար խարապաթ՝ պիւր գաջ սանիէլիւ իշ օլ-
մուշ գուր . թամբրինէ հայրը վագթա միւհթաճ տըր :

— Բռանսաննն՝ Եօնմանտի այալէթինտէ Լիւվիէ
մահալէն ժամը պիր ազիմ թէհլիքետէն գուրթուլտու :
Տունէլւ 1 — 13 չորէքլաթթի սապահայրն՝ ժամնն չանկ
գուլէտիւն իւզէրինէ շիմշէք էնիպ՝ պիր մէթրօ (պիր
պուշուգ արլըն միգտարի) էնինտէ պիր տէլիք ուտը .
պիր տիրէք գըրտը . վէ շափուլուշտան ճնպէշ մէթրօ
գատար սափրպ՝ այաք սաաթ զօնուլան օտաննն տեօշէ
մէսինտէն պիր մէթրօ էնինտէ եէր սեօքտիւ : Պու զու-
հուրաթ՝ կարը կիճէտէն պէշ սաաթ իւշ չէրէք տօնրա
զուհր էթաի . վէ նազլիմիզտէն զիյաւտէ պիր ճէսիմ զա-
րարէ սէպէպ վէրմէտի :

— Տունիւ 1=13 ախշամ իւսթիւ Պէլիքանն
Պրիւքզէլ շէհրինին իւզէրինէ զայէթ շէտիտ պիր պօռու
գօսիտու : Եօյէնտէն պէշ սաաթ միգտարի սօնրա՝ օլ
վագտտէք պէրրաճ կէօրիւնէն կէօք իւզիւ պիրտէն
գուրշունի բէնկինտէ աղըր պուզուտըրըլա աօրտու .
պօրու նիշանէսի աշիքետար կէօրիւնիյօր ուտու : Զօք
կէշմէտի պօրու տա չըգտը , էօյէ չափուգ վէ էօյէ
շէտիտ քի ոննաշըլմաղ : Հէր թարափտան քիւլիէթլի
թօզ դաղըրպ՝ սօգաղըսըր տօլտուրուր . վէ կէշէն տէօ
նէնին կէօղիւնիւ կէօրմէզ էտիպ նէփէսինի քէսէր իտի .
էիրմի աւորմ ուղադտա օլան շէյի կէօրմէք միմքինսիզ
օլտու : Եղաճըր պիր պիրինէ չարփըրուար ըտը . վէ
չայէթ աղ վագթուն իշինտէ եէր իւզիւ օլ աղաճըրտու

տէօքիւլէն եւսիրազլար ըսն վէ գրորւան տալար ըսն
 Թոյտու : Պա պորաւանի պիր քետէր զուհի ի թմեւի
 Յունիս 5=17 կիւնիւնէտէք Փարիզտէ ի լիտիւմի
 լաքին պէօյլէ պիր շէտիտ պորա՝ հասարաթսրդ օլմա
 մալը զանն օրունուր :

ԾԱՀՍՈՒԼԱԹ

Յունիս 4-16 Թարիխիլէ միւերրէն Յունստա զա
 զէթալարընն վերտիի խապէրէ կէօրէ՝ Ղէզայրըն նէ
 նի չէնէ մահուելու օլարագ պիր դաշ չուվալ հոսմու
 շագ պուղտայ՝ Փարիզտէ հարպիէ վէթիլնին հոսգու
 քունա կէթիլիմիշ . վէ մահի մէզքիւրուն 3=15 ինծի
 կիւնիւ Սարսիլիտա օլ պուղտայտան տահա զիյատէ
 փինէ պէթէսիլիմիշ :

Պունտան մալիւմ օրունուր՝ իմզէթալարըն սեօյլէ
 Թիլինէ կէօրէ , քի կէչինմէք մատտէնի կիպի էլլէմ
 պիր մատտէյէ Ղէզայրըն զիյատէսիլէ իմտատը օրա
 ճաղ տրր . մատան քի Յունստանըն էքինէրի պիլիլմէզ
 տէն հայը վագըլմ էվիլէ օրատան պուղտայ կէլէպիլն
 յօր . էօյլէ պիր վագըլթա քի՝ Յունստատարի զախ
 րէնին ազ եսխուտ չօդ օլաճաղը տահա պէլլի օլմամիշ
 տրր : Վէ չիւնքի օլ էնատէ պուղտայ պահասը էքտէ
 րիյա ատէթալընտան զամնիլ օրուր , Ղէզայրըն մահ
 աուլու էրքէն կէլմէսիլէ ահալի պու զամմտան տախի
 գուրթուլուր : Ղէզայրըն պէօյլէ էրքէնմէ մահու
 կէթիլիլմէսիլտէն մատէ չու հասանմթը տախի վար
 քի քէնտի ահալիսինն խտարէսինն քիփայլէթ ի թախի

տէն մատէ՝ սեբիզ միշին էքդօնդր պուղձայ պու օն
նէ Ինսանսայէ եօրձայ պիլէճէք . վէ պու սէնէ փէք
մուպաճ սէնէլէրտէն սայլըմաշ .

— Սպանիանն սան Սէպասդիանօ շէհրիսին շա-
քայ փիշ ու իթասընն իւղէրինէ պու էյամտէ զահրէ
ախշ ու իթասը տախի իլավէ օլունմուշ տուր . զիրա
« լյալարա տյալէթինտէ՝ եհնի պուղտայ վագթընատաք
քիֆայէթ խտէճէյինտէն չօգ զէյատէ մահաու օլուպ
ամպարլարը պօշալթմադ իչին անլէրի տիշարըյա սաթ
մաղա մէճպուր տուրլար : Վէ օրալարտա զախրէ միւ-
պաճ օլտուղու հալտէ Մնատուլու վէ Ռումէլի զախրէ-
սինէ միւհթաճիէթլէրի ազ օլուպ՝ պու ճիվարլարըն տա-
խի զախրէլէրի պօլլանմասընա վէ ահալինն րահաթը-
նա տէլալէթ տիր »

— Պու էնատէ Փարիզ էքսքօզիսիօնունտա էլտէն
է չօգ հայվանաթ սաթըլլայ զէյատէսէյլէ ֆահիշպա-
սար վերիվիշ տիր : Ինկիլիզն Տրքիսիկ մահալինտէն
պիր խօրօզ վէ իքի թավուգ՝ 750 ֆուանքա .
օլ ճինստէն պիր խօրօզ վէ պիր թավուգ 400
ֆուանքա սաթըլլմըտըր : Ինկիլիզ գրալիցասընն էհի
էրգ՝ խօրօզ վէ թավուգ՝ սաթմայրպ՝ եալը-
նըլ շարփա (տէօրթ ալազը) հայվանաթտան սաթը-
ղա չըգարմըլ տըր : Պունուն չիֆթլիկինտէն չըգմա
պիր խօրօզա վէ իքի թավուղա 1800 ֆուանք պահա
վէրտիլէր , սաթմաղա րազի օլմատը : Պու հլքեայի
օգույանն պէլքի ճէվահիր եումուրթլայան թավուգ-
ըարըն մասալըխաթըրնա կէլիպ՝ աճէպ պու թավուգ-
ըարտա պէյլէ պիր ֆազիլէթ վաթ մը տըր տէյի ֆի-
թիլլէրինտէն կէլիլիլէր : Լաքին էյլէ շէյ հօգ . վէ

պու պահալար վերիտիյի մահալերտե տախի՝ պայաղը
խօրօզ վե թափուդ պայաղը պահալիլե սաթըրըր . պուռ-
լար պիր թերթիպի մախսուսեիլե պեսլէնիպ առեթին
տէն զիյատե պեցիւքլիյե վե իրիլիյե երիշմէլէրիյլե
նաաիտե էմթա մադամընա կիրմէլէրի՝ իչիւն զիյատե
պահա վերէն պուրուսմուշ :

ԳԵՕՅԻԻՔ ՏԵՆԻՉՏԵ ՔԻԻՉԻԻՔ ԿԵՄԻ

Միսգիրի իսմիլիլե օն ալթը դօնօլուդ կէմի՝ ինկիլ
թեռուատէն Լսդրալիա տէնիլէն ուզագ մէմէքէթե
կիտիպ կէլէն կէմիլէրին ճիւմէսինտէն ուֆաղը տոր .
Պու ուզագ եօլու իւղ պէշ կիւնտե էթմիշ . վե եօլ
իւսթիւնտէ՝ Լիթրիգանըն Ումիպ պուրնո (Բա տը պօն
էսրէրանս) տէնիլէն մահալե եանաշըպ՝ օնտան մէթոուպ
լար տախի ալմըշ : Իրլավուզու նազլի միւճիւպինճէ՝
Լսդրալիատէն պու մահալե կէլինճէյետէք հավալար
էյի կիտիպ՝ օնտան ինկիլթեռուայե կէլմէսինտե պիր գաջ
տէֆա շէտիտ պօրալարա թուլթուլմուշ . վե տէրեանըն
գապարմըշ տալղալարընըն իւզէրինտե ճէվիզ գապուղու
պիպի չալգանըր կիտէր իմիշ . վե քէնտիլիլե պերապեր
ֆօղուլա ինկիլթեռուայե կիտէճէք պեցիւք կէմիլէրին
էթիւմէսինտէն էվիլ ինկիլթեռուանըն Մեպուռն շէհ-
թինին լիմանընա տէմիր աթմըշ օլտուղունու օլ շէհրին
Սօմիլի շէրէլքանամ զազէթասը թարիֆ էտեր . վե պու
թարիֆ միւճիւպինճէ իլպու Միսգիրի կէմի՝ Լսթանալ
էօնիւնտե կիտիպ կէլէն մալաւնալէրտէն ճիւզի ուֆազճա
պիր շէյ օլմալ :

Պու լուղէթ եռնան լիսպննտան արնրայ՝ մանէայի լուղէվիսի՝ ուղագասն Խալագ տեմէք կիպի օլուք . վէ ուղագ եերտէն ազ վաղըթտա խապէր եթիշտիրէն աւէաթլարա տէնիր : Պու ալէաթլարն ասըլ իճատը չօգ տէի օլուպ՝ չէր պիր սէնաաթլըն եէնի իճատ օլունտուղու կիպի գապա պիր շէյ իտի , տէփէլերտէ աթէշ եա գարլար՝ վէ աթէշն ըշուլը էօնիւնտէ թիւրլու պիլիմիւրէ քէսիլմիշ թաճտա բարչալարը օյնատարագ մերամ ան նատրլար ըտը . քի տէփէտէն տէփէյէ թըպգըսը եա փըլըպ խապէր զայէթ ազ վաղըթտա իղթիղա էտէն մաճալէ երիշիր իտի :

Պու պիր գաչ սէնէ մուգատտէմ իշարէթ ալէաթլարննն պաղքա պիր նէվի իճատ օլունտու . յէր իւս թիւնտէն եախուտ եեր վէ տէնիզ ալթընտան տէմիթ թէլէր ուղատըպ՝ վիրիլէճէք խապէր Էլէրրիթա ալէաթլը մաքիթէթիյէ չարաքէթ իթտիրէրէք անի վագիտ տէ խապէր վերիլիր . չաթտա պու մարիթէթիլէ եա փըլմըշ Դէլէլաֆ վասէթպսիլէ Վըղըման Լօնտապէ վէ Լօնտաւտան Վըղըմա պիր սաթթտան ազ վաղթըն իշինտէ չալէու խապէր կիտիպ կէլմէքտէ տիր : 4

Պու տէմիր թէլէր լայըգընճա մուճաֆազ օլուն մատըղը իշին պաղէն Էլէրրիթա գուլվէթի ճաղպէ թէլէֆ օլուք . վէ պաղէն տախի էանընտա վէ եաղընըպ տա պուրընտան շէյլէրէ կէլմէսիւտէ Վէլ սարսըլըպ վէրիլէճէք խապէրէ պիր գաղըշըգըք կիրիր :

Եւնիլէրտէ պու կիպի Զուհուրաթլարն Էնիւ աշ Լըմազ թարթի տիշինիւլիւպ Գուսնատէ իճարալ :

նրն թէճրիւպետի օլմուշ տուր : Ղատտէ եօյման օ-
թուզ գըրդ չենթիմէթրօ էնինտէ արդ միսալի եօլ ա-
ջըպ՝ պիր պիրինտէն եալընըդ իքի չենթիմէթրօ ուղագ-
լըղը իլէ էլէրրիէ : Թէլլէրի գօնուլտու իքի թանէ .
պիրի խապէր եօլլամագ՝ վէ օպիրի գարլըղդ ալմագ ի-
չիւն : Պունլարըն պու գատար եագըն օլմասընտան՝ պի-
րինին էլէրրիէգալ օլպիրինէ ճէզպ իտիւպ հարէքէթի-
նի պօզա պիլիր իթիմալինին էօնիւնիւ ալմագ իչիւն՝
տէմիր թէլլէրին իւզէրինէ պօյտան պօյա էրիմիշ զիֆտ
տէգքիւպ՝ հալպըլա մինասիպէթլէրինի քէստիլէր : վէ
պու թարիքիլէ էլէրրիէգալ գուվվէթի տախի մէվճուպ
տէմիր թէլլէրէ գալըպ վէ տիշարըյա թէլլէթ օլմայըպ՝
պէօյլէճէ էլէրրիէ՝ զէլէկուաֆլարընըն չափուզլուղըն
նուն իւզէրինէ պիրտէ գալատան հըթզ օլմագ սուրէթի
իլալէ օլունմուշ տուր :

Պ Ի Բ Է Ս Բ Ի Տ Ա Վ Ա

Պիր էսքիմիշ մատտէ իչին պու կիւնլէրտէ Վ իէն
նատէ պիր եէնի տալա աչըլաճաղընը պիր զագէթա խա-
պէր վէրիւր : 1592 թարիխտէ Սըռֆլարըն Սդէֆանօ
Տուրիան նամ փատիլահարը՝ Ենօրօզըն Լշինտար :
նամ մանասթըրընա՝ Տօպրալէնէտիկ սընըրընա եագըն
Սգաննօ նամ կէնիշ վէ միւնպիթ մահալի հիտայէ էթ-
տի . վէ մանասթըրըն քէլիշէրի օլ մահալի իչիտիպ
գաղանմաղա միւզթէտիր օլմատըղլարըն էճիտէն՝ Տօպ-
րալէնէտիկ հիւքիւմէթինէ վէրտիլէր . օլ գալիլէ
Զի՝ սէնէվէ պին իւրիւրի վէրէճէքլէր մէզքիւր մա-

ճասթըրա . վէ Բէրբէրի տէտիւրէրի՝ օլ վագըթտա պիր՝
 նէվ սիքքէլի ալթունուն իսմի իմիշ : Հաթտա՝ վագ-
 թըլա վերէճէրէրի ալթունուն գըլմէթի վէ ֆիյա-
 թը Հագգընա մարաղա օլունմամագ իչին՝ պիր Բէր-
 Բէրիյի օրթասընտան իքի փարչա էտիպ՝ նիւմիւնէ ի-
 չին պիր փարչասը Տօպրավէնէտիկ Տիւքիւմէթի խաղ-
 նէսինէ՝ վէ պիր փարչասը Լչինտար մանասթըրընա
 գօնտու, վէ մէգքիւր Տիւքիւմէթ՝ մանիի շէրիսի օլ
 մատըղը վագըթտա Տէր սէնէ պու վէրկիյի վերուպ,
 Հալէա Տօպրավէնէտիկ պիւյիւք Վարօլէնուն էլինէ
 կէշիքտէ պիլէ՝ Վարօլէն թարաֆէյն օլան մուգավէ-
 լէյէ րաղպէթ էտիպ օլ վէրկիյի Լչինտարա կէօնտիւ-
 տի : Հիմտի Տօպրավէնէտիկ Տիւքիւմէթի գալգմըշ
 օլտուղունտան պահօ էտէրէք Հալէա օլ պալէթին վէ
 Սգաննօնուն մութասարըրըֆը օլան Բսդրիա Տիւքիւմէ-
 թի՝ զոթէն պաթալ օլմուշ Տիւքիւմէթին մուգավէլէսի
 տախի պաթալ օլմուշ տուր տէյերէք օլ վէրկիյի վէր-
 մէսինի գալտըրտը : Լչինտար մանասթըրը թարաֆըն-
 տան պիր գաշ տէֆա Տիւքիւմէթի մէգքիւրէ արզ օ-
 լունտու իսէ տիյնէնիլմէտի : Հիմտի օլ մանասթըրըն վա-
 նահայրը Օնուֆրիոս Ռարօվիչ՝ սէքսէն սէքիզ եաշընտա
 պիր ատէմ՝ Սըրֆ վօլօտասընա խանէ միւրաճաաթը-
 յըլա պիր տավա վէքիլի թէտարիքի իչին Պէլղըատա
 կիթմիշ տիր : Պու քէշիշ էլլի սէնէտէն պերի մանաս-
 թըրըն գափուսունտան տիշարը չըգտըղը եօղումուշ .
 վէ մանասթըրա կիրէլի՝ էթ վէ ախէր ճանը մախլուգաթ՝
 վէ իչին՝ աղզընա գօմամըշ :